

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
Γ' ΤΑΞΗ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 29 ΜΑΪΟΥ 2026**

ΘΕΜΑ Α

A1.

Το Κείμενο 1 αναφέρεται στα αίτια της υπογεννητικότητας που εντοπίζονται σε οικονομικούς παράγοντες, όπως η ακρίβεια, η εργασιακή ανασφάλεια, το υψηλό κόστος στέγασης, η ανεπαρκής κρατική στήριξη και η δυσκολία συνδυασμού επαγγελματικής σταδιοδρομίας και οικογένειας, κυρίως για τις γυναίκες. Παράλληλα, το φαινόμενο συνδέεται με κοινωνικές αλλαγές, όπως η κρίση των ανθρώπινων σχέσεων και η υπαρξιακή αβεβαιότητα των νέων σε μια εποχή πολλαπλών γεωπολιτικών, οικονομικών κρίσεων και ανισοτήτων. Τέλος, ο ψηφιακός μετασχηματισμός εντείνει την κοινωνική απομόνωση, την ψυχική δυσφορία και διευρύνει την ιδεολογική απόσταση μεταξύ των δύο φύλων.

(87 λέξεις)

ΘΕΜΑ Β

B1.

- 1.β
- 2.β
- 3.α
- 4.α
- 5.α

B2.α.

Η αρθρογράφος του Κειμένου 1 αξιοποιεί ως τρόπο ανάπτυξης της τρίτης παραγράφου «Προς επίρρωση... εκπαίδευση» το αίτιο-αποτελέσματα. Ειδικότερα, επισημαίνει ως αίτιο τη «χρήση των smartphones», η οποία έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή του τρόπου αλληλεπίδρασης των νέων και την καλλιέργεια εξιδανικευμένων προτύπων «έχουν αλλάξει...επιτυχίας», τη δημιουργία ανεδαφικών προσδοκιών ενισχύουν τη μοναξιά, την κοινωνική απομόνωση και την ψυχολογική δυσφορία «Έτσι, δημιουργούν... δυσφορίας» και την ανάδειξη ενός ιδεολογικού χάσματος μεταξύ νέων ανδρών και γυναικών και κυρίως μεταξύ όσων δεν έχουν πανεπιστημιακή μόρφωση «και ένα αναδυόμενο ... εκπαίδευση». Η συντάκτρια, επιλέγοντας τον συγκεκριμένο τρόπο ανάπτυξης, επιχειρεί να αναδείξει τις αρνητικές συνέπειες της κρίσης των smartphones στις ανθρώπινες σχέσεις και στην έξαρση του φαινομένου της μοναξιάς, για να αποδείξει ότι αυτό είναι επίσημο και να πείσει τον

αναγνώστη για την κρισιμότητά του. Κατά συνέπεια, προβληματίζει τον δέκτη αναφορικά με την αρνητική επίδραση της ψηφιακής τεχνολογίας (smartphones).

Σημείωση: Στην απάντηση ζητείται να αναφερθούν δύο από τα παραπάνω αποτελέσματα.

B2.β.

Στο Κείμενο 2 έχουν υπογραμμιστεί οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις, οι οποίες δηλώνουν συγκεκριμένες νοηματικές σχέσεις. Αρχικά, ο σύνδεσμος «Γιατί» αιτιολογεί την ύπαρξη νέων ανθρώπων, οι οποίοι είναι συντηρητικοί, συμβιβαστικοί και υποχωρητικοί και εμμένουν στα καθιερωμένα, χωρίς να παρεκκλίνουν από την πορεία τους («τα νιάτα της μεγάλης ηλικίας»), όπως επίσης και την ύπαρξη προοδευτικών ηλικιωμένων, ριζοσπαστικών με σκέψεις επαναστατικές («Όπως αντίθετα υπάρχουν και γέροντες ριζοσπαστικοί...καινοτομίες κ.τ.λ.»). Τέλος, ο σύνδεσμος «λοιπόν» δηλώνει συμπέρασμα. Πιο συγκεκριμένα, ο δοκιμογράφος συμπεραίνει ότι υπάρχουν δύο «στρατόπεδα», δηλαδή γενιές, οι νέοι και οι ηλικιωμένοι, με μη αναμενόμενα σε σχέση με την ηλικία τους χαρακτηριστικά.

B3.

Ο συγγραφέας του Κειμένου 2 αξιοποιεί **ασύνδετο σχήμα** στο χωρίο «Λέγεται συνήθως... συμβιβασμούς». Με τον τρόπο αυτό επιδιώκει να **δώσει έμφαση** στο σύνολο των χαρακτηριστικών που διέπουν τη νεότητα και αφορούν την επαναστατικότητα, δηλαδή την καινοτομία, την εύρεση ριζικών λύσεων και την απουσία συμβιβασμού. Παράλληλα, ο **λόγος** καθίσταται **πυκνός σε νοήματα** και ταυτόχρονα με τον **γοργό ρυθμό** που προσδίδεται, το κειμενικό χωρίο **φορτίζεται συναισθηματικά, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον** του αναγνώστη, εφόσον σε αυτήν την περίπτωση πρόκειται για ασύνδετο κλιμακωτό σχήμα, που καταλήγει στην ασυμβίβαστη φύση των νέων.

Στο χωρίο «Μπορούμε... προσδιορίζομε» ο συντάκτης του κειμένου αξιοποιεί το α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο, προκειμένου να προσδώσει **συλλογική/ καθολική διάσταση** σχετικά με τον προσδιορισμό των χαρακτηριστικών των δύο γενεών, **ευαισθητοποιώντας** έτσι τους δέκτες. Με την αξιοποίηση του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου ο πομπός χάρη στο **οικείο ύφος, τη ζωντάνια-παραστατικότητα και αμεσότητα του λόγου** καταφέρνει να **επικοινωνήσει αποτελεσματικότερα** με τους αναγνώστες/τις αναγνώστριες.

Στο χωρίο «...ανθρώπους...εμπρός» αξιοποιείται η συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας/ μεταφορά. Μέσω αυτής ο συγγραφέας **προσελκύει το ενδιαφέρον** του αναγνωστικού κοινού, καθώς **τονίζει** την παρορμητικότητα που χαρακτηρίζει τους ασυγκράτητους νέους. Έτσι, χάρη στη **ζωντάνια και παραστατικότητα του λόγου διεγείρει συναισθηματικά** τον δέκτη και **ταυτόχρονα τον προβληματίζει** για την προοδόπληκτη στάση τους.

ΘΕΜΑ Γ

Το ποιητικό υποκείμενο προτρέπει τον αναγνώστη να απολαύσει τη ζωή αντιμαχόμενος τις αντιξοότητες που τον κλονίζουν ψυχικά. Αρχικά, με τη χρήση **προστακτικής- υποτακτικής έγκλισης** διαλεγόμενος σε **β ενικό πρόσωπο** με τον αποδέκτη του μηνύματός του («*χτύπα*», «*πέταξε*», «*να πολεμήσεις*») **παροτρύνει** για υπέρβαση της θλίψης ή του όποιου καημού που τον μαραζώνει και για διεκδίκηση της χαράς με αγωνιστικό σθένος. Αξιοποιώντας την **αντίθεση «ζύδι-μέλι»** δίνει έμφαση στη διεκδίκηση της γλύκας που δίνει μια ανέμελη ζωή, ωθώντας σε δράση ενάντια στην τοξικότητα των σχέσεων, στις αρνητικές κριτικές από όπου και αν προέρχονται και στα εφήμερα πάθη. Στη συνέχεια, αισθητοποιεί με την **παρομοίωση**

«σαν βλύσμα κραυγής γλάρου» την ανάγκη για δυναμική και ηχηρή έκφραση του εσωτερικού κόσμου του ανθρώπου, ώστε αν αυτός αναδειξεί τον ανεκτίμητο εαυτό του, να μπορέσει να βιώσει τις απολαύσεις που ζητά η ψυχή του. Έτσι, τελικά θα πορευτεί απελευθερωμένος, με τόλμη και αυτοπεποίθηση στον δρόμο της ζωής.

Προσωπικά, θα ανταποκρινόμουν ολόψυχα στο κάλεσμα του ποιητικού υποκειμένου για βίωση της χαράς μέσα από τον αυτοπροσδιορισμό μου. Νιώθω ότι μόνο εφόσον συνειδητοποιήσω τις ανάγκες και τις επιθυμίες μου δίνοντας τις προσωπικές μου μάχες, θα βγω αλώβητος/-η από τις δοκιμασίες και θα κατακτήσω το ουσιαστικό νόημα της ευτυχισμένης ζωής.

(Λέξεις 198)

Πρόσθετοι κειμενικοί δείκτες

- **Μεταφορές:** «να γυμνωθής», «ποτήρι γιομάτο δε με μέλλει», «ηδονές που σε τραβάνε», «οίστρο του βαρβάρου»
- **Επανάληψη:** « να χαρής», «πρέπει», «πρέπει να»
- **Παρήχηση λ:** «μέλι, μέλλει»
- **Δεοντική τροπικότητα (χρέος):** «πρέπει να»
- **Σύμβολα:** «μέλι», «ξύδι»
- **Υπερρεαλιστικές φράσεις:** «κι αφού λυτρώσεις...του βαρβάρου», απροσδόκητος συνδυασμός λέξεων: «βλύσμα- κραυγή- γλάρος»

ΘΕΜΑ Δ

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

- Άρθρο στη σχολική εφημερίδα.
- Τίτλος: Ευσύνοπτος, περιεκτικός, δηλωτικός του θέματος.
- Αφόρμηση από τα κείμενα αναφοράς (Κείμενο 1).
- Ύφος: σοβαρό αλλά και σχετικά οικείο/απλό (όχι προφορικό), εφόσον πρόκειται για σχολική εφημερίδα και γράφεται από έφηβο.
- Ρηματικά πρόσωπα: κυρίως γ' ενικό και πληθυντικό και δευτερευόντως α' ενικό και πληθυντικό.
- Ρηματικός χρόνος: Κυρίαρχος ο Ενεστώτας.
- Γλώσσα: Αναφορική με παράλληλη, (περιορισμένη) χρήση συνυποδηλωτικής γλώσσας για την επίτευξη της ευαισθητοποίησης.
- Στόχος: Ενημέρωση / πειθώ / ευαισθητοποίηση.

ΤΙΤΛΟΣ

1η παράγραφος: ΠΡΟΛΟΓΟΣ (τριμερής δομή προλόγου)

- Αφόρμηση τα κείμενα αναφοράς (π.χ. δημοσίευμα στην εφημερίδα “New York Times”)
- Ένταξη του θέματος στο ευρύτερο νοηματικό πλαίσιο.
- Αναφορά των ζητούμενων και σύνδεση με το 1ο ζητούμενο.

ΚΥΡΙΩΣ ΘΕΜΑ

1ο Ζητούμενο: αίτια μοναξιάς

Από Κείμενο 1:

- «Η κρίση γεννητικότητας έχει εξελιχθεί σε κρίση σχέσεων...ψηφιακή εποχή.» - 2^η παράγραφος
- «Συμβαίνει σε μια «εποχή πολυκρίσης»...μετασχηματίζει τις κοινωνίες.» - 2^η παράγραφος
- «...της πιο πρόσφατης... πανεπιστημιακή εκπαίδευση.» - 3^η παράγραφος

Ιδέες από τον προσωπικό στοχασμό

- Σύγχρονος απρόσωπος τρόπος ζωής
- Αστικοποίηση, πολυπληθείς κοινωνίες
- Πολύωρη και καταπονητική εργασία
- Καχυποψία και ανασφάλεια εξαιτίας της όξυνσης φαινομένων βίας και εγκληματικότητας
- Χαλάρωση οικογενειακών δεσμών
- Προσκόλληση στα ψηφιακά μέσα και κατ' επίφαση επικοινωνία
- Μη ρεαλιστικά πρότυπα επιτυχίας που εντείνουν το αίσθημα της αυτοαπόρριψης
- Ατομικιστικό πνεύμα της σύγχρονης εποχής, ναρκισσισμός, ιδιοτέλεια

2ο Ζητούμενο: Τρόποι συνεργασίας νέων και ηλικιωμένων

Από Κείμενο 2 (χωρία που λειτουργούν ως αφόρμηση σκέψης)

- «Μπορούμε μάλιστα με αυτά... επαναστατικές καινοτομίες κ.τ.λ.»
- «Γιατί χρειάζονται και τα δύο... κοινωνικού σώματος.»

Ιδέες από τον προσωπικό στοχασμό

- Διάλογος μεταξύ των γενεών
- Επαφή των νέων με την παράδοση μέσω της επικοινωνίας με τους ηλικιωμένους
- Γόνιμη ανταλλαγή εμπειριών και βιωμάτων μεταξύ νέων και μεγαλύτερων
- Κοινές ασχολίες και δραστηριότητες (π.χ. μαγειρική, άθληση, ταξίδια, περίπατοι)
- «Εκπαίδευση» των ηλικιωμένων από τους νέους στις νέες τεχνολογίες (μέσα κοινωνικής δικτύωσης)
- Επισκέψεις μαθητών σε χώρους φιλοξενίας και δημιουργικής απασχόλησης ηλικιωμένων

Τελευταία παράγραφος: ΕΠΙΛΟΓΟΣ (Τριμερής ή διμερής δομή επιλόγου)

- Σύντομο συμπέρασμα / ανακεφαλαίωση.
- Προϋπόθεση / δεοντολογικό σκέλος.

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ

Πιο καλή (;) η μοναξιά...

Παρότι ζούμε σε πολυπληθείς κοινωνίες και διαθέτουμε διευρυμένα μέσα επικοινωνίας, η μοναξιά τείνει να αναδειχθεί σε «αρρώστια» της εποχής ανεξαρτήτως ηλικίας. Αυτή τη διαπίστωση έρχεται να επιβεβαιώσει η Άννα Λουί Σάσμαν στους «New York Times», τονίζοντας τη γενικευμένη ανασφάλεια που βιώνει ο σύγχρονος άνθρωπος. Πρόκειται για ανασφάλεια που πηγάζει από τη σημερινή αντιφατική και ρευστή παγκοσμιοποιημένη κοινωνία.

Πράγματι, η μοναξιά ως κοινωνικό φαινόμενο συνδέεται άρρηκτα με τον σύγχρονο τρόπο ζωής και τις ραγδαίες κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Η αστικοποίηση εντείνει την τάση απομόνωσης και περιχαράκωσης του σύγχρονου αστού στο «εγώ» του, επιβάλλοντας σχέσεις ανωνυμίας. Στο ίδιο πλαίσιο, η καταπονητική εργασία που επιτάσσει η διάχυτη οικονομική ανασφάλεια περιορίζει τον ποιοτικό ελεύθερο χρόνο και τον ταυτίζει με χρόνο ξεκούρασης. Παράλληλα, ο αυτοματισμός και η τυποποίηση που προωθούν τα σύγχρονα τεχνολογικά δεδομένα διαβρώνουν τις ανθρώπινες σχέσεις και τις υποβαθμίζουν σε τυπικές συναλλαγές. Επομένως, οι διαπροσωπικές σχέσεις στερούνται ουσιαστικού νοήματος και μετατρέπονται σε επιδερμικές. Στην όξυνση αυτής της κατάστασης συντελεί και το κλίμα καχυποψίας που χαρακτηρίζει όλα τα κοινωνικά στρώματα εξαιτίας της έξαρσης της βίας. Κατά αυτόν τον τρόπο, ο σύγχρονος άνθρωπος επιλέγει τον δρόμο της μοναξιάς.

Αντίδοτο σε αυτό το αίσθημα μοναξιάς που βασανίζει τόσο τους νέους όσο και τους ηλικιωμένους είναι η δημιουργική συνύπαρξή τους. Ο διάλογος μεταξύ των δύο γενεών μπορεί να συμβάλει στη γόνιμη ανταλλαγή διαφορετικών τρόπων σκέψης και συμπεριφοράς. Έτσι, ο νέος θα δώσει πάθος και φρέσκες ιδέες και ο ηλικιωμένος σοφία και εμπειρίες. Εξίσου σημαντικές είναι οι από κοινού ασχολίες και δραστηριότητες, όπως τα ταξίδια, ο περίπατος αλλά και πιο πρακτικά, η μαγειρική και η επαφή με την τέχνη, οδηγώντας στην εποικοδομητική τους αλληλεπίδραση. Βέβαια, σε μια εποχή τεχνολογικής έξαρσης, είναι σημαντική η «εκπαίδευση» των ηλικιωμένων από τους «ιθαγενείς» του διαδικτύου, γεγονός που θα κάνει τους πρώτους να νιώθουν αυτοπεποίθηση και ότι συμβαδίζουν με την εποχή και τους δεύτερους ότι προσφέρουν σημαντικές γνώσεις.

Η μοναξιά, λοιπόν, δεν πρέπει να είναι επιλογή ούτε για τους ηλικιωμένους ούτε για τους νέους. Επιλογή πρέπει να είναι η «σύνδεση», η παρέα. Και αυτό γιατί καμία κοινωνία δεν αντέχει να ζει μόνο με ορμή ή μόνο με σύνεση... Η ευτυχία βρίσκεται στην αλληλοσυμπλήρωση που διαμορφώνει κοινωνίες ανθρωπιάς και ενσυναίσθησης!

Ο/Η αρθρογράφος